

ként belépő narrátor, a sok, olykor humoros zenei refrén és intermezzo. Az előadásból számos hivatkozás olvasható ki az orosz háborús filmre és kultúrára, az orosz háborús tudatra.

EGY SZEMÉLYBEN

Jevgenyij Griskovec az egy évvel korábbi Aranyaszok fesztivál legkülönösebb felfedezése. A harmincas éveiben járó színész, rendező, drámaíró valahogy oldalról jött, mint az oroszok mondják: nem a fővárosok valamelyikéből, hanem Kalinyingrádból. Tavaly újtázdíjat kapott *Hogy ettem kutyát* című, egyszemélyes előadásáért. Az idén *Egyszerre* címen mutatta be produkcióját, amely szintén egyszemélyes és egy személyes színház, bár a színház szón itt nem teatralitást vagy teatralizálást kell érteni; igazi eszköztelen, színész- és szövegközpontú színház. Előadását bárhol, bármiféle térben meg tudja tartani: egy felvételen egy kalinyingrádi szocrealiszínház-ellenes pódiumon állt, most az Aranyaszokon pedig egy hajdani arisztokrata koncertterem átalakított szalonjában, nyikorgó, vörös bársonyos széksorok előtt ült. Szöveg és színész (ön)azonosságából születik ez a különös előadás. Griskovec, az író szöveget írt saját magáról saját maga számára. Itt minden az énből, Griskovec énjéből születik: én a szövegíró, a hős, a rendező, a színész. Paroxizmussá fokozott én. Énazonos színház. Griskovec különös színészi (emberi?) tudása: a néző közvetlen megszólítása; a színész előbb a mesélő, majd a hős szerepében egy olyan történetet rekonstruál, amely néző és színész közös élményére, tudására épül. S bár úgy tűnik, Griskovec saját múltjáról, szovjet gyerekkoráról, iskoláiról, az északi-tengeri flottánál eltöltött kötelező katonai szolgálatáról, utazásairól mesél, a mesék mindenki számára ismerősek: a hetvenes–nyolcvanas évek átlagszovjet gyerek- és felnőttkora ez. (A szovjet gyerekkor egyik alaptémája a kortárs orosz prózának, amiben a nálunk is ismert Viktor Jerofejev jár az élen.) Ez a színház igazi közösséget teremt elbeszélő és hallgatóság között. Griskovec azonban szinte gyermeki naivitással szemléli saját világát, múltját, látásmódjába alig vegyül ironia. Prózája a kortárs orosz irodalom élvonalbeli művei közé sorolandó, szövegei az orosz irodalom kisembertémájának méltó folytatói; jól felismerhető előde Gogol és Remizov. Az *Egyszerre* is gyermeki motívumból kapta a címét: az elbeszélő-hős egyszerre akar mindent elmesélni, mint a gyerek, hirtelen, tagolatlanul, grammatikai és logikai rend nélkül. A világ, a posztszovjet orosz hatalmas birodalom számára tele van irodalmi és történelmi kánonokkal, hagyományokkal, szent tehennel, amelyeket hol tudomásul vesz, hol cinizmus nélkül kinevet.

Hogy mi a magyarázata annak, hogy Griskovec eseményszámba ment az egy évvel korábbi fesztiválon, és azóta is viták és elemzések témája, ez az oroszul nem tudó nézők számára valószínűleg érthetetlen. Griskovec közösségi színházat teremt, mivel közös élményekből, tapasztalatokból, végső soron valóságból építkezik, s ezt saját történeteinek keresztül közvetíti. De – és ez Griskovec titka – e közösséget nem a teatralitás bevett eszközeivel teremt meg, hanem mondatai, finom humora és színészi játéka által. Szövegközpontú színház lehetne az övé, ha nem járna együtt egy gyermeki, naiv, játékos, olykor ironikus figura megteremtésével és a mesélő-hős megnyilatkozásának személyességével. Griskovec játéka a spontán szövegalkotás és a színészi improvizáció látszatát kelti; saját bevallása szerint szövegeit, amelyek előadásról előadásra alakulnak, csak a sokadik előadás után jegyzi le. Ám az orosz kritikusok aggódnak, ez a színházcsinálási típus, ez a végletekig vitt személyesség vajon meddig tud újat hozni, és mikor kezd el ismételni önmagát.

Griskovec bárhol megtarthatná előadását, ahol emberek (nézők, hallgatók) vannak; megszólítja őket, és történeteket mesél nekik. Ilyennek képzelem az első színházat: Ádám ősi színházat, ahol nincs semmi más, csak a játék, amely közösséget képes teremteni.

Summary

City Theatre is the name of a new venue. Before its inauguration, editor Tamás Koltai talked to the two directors, Péter Halász and András Jeles, both well-known personalities of Hungarian avant-garde theatre.

In her contribution Andrea Tompa analyzes the Hungarian and foreign productions seen at the Third Festival of Contemporary Drama, an event to which Budapest itself was host.

István Nánay saw two works by contemporary Polish authors: *The Widows* by Slawomir Mrozek at Debrecen and *The Garden of Eden*, a collage of the writings of Tadeusz Różewicz, adapted by Paweł Miśkiewicz and performed by the students of the Cracow Theatre Academy.

In our column on modern dance Mónika Szűcs, Tamás Halász and Katalin Lőrinc review, respectively, *Midnight Marathon No. 1–7*, by the Andrea Ladányi Dance Company (Budapest Gallery of Art), *Nero My Love* by Csaba Horváth (Nyíregyháza) and *Rondeau in Blue and Red* by KompMánia – the Attila Csabai Company (Szkéné).

Critics of the month are Dezső Kovács, Géza Hizsnyan, István Nánay, Judit Szántó and Tamás Tarján, who share with the reader their impressions on, respectively, Sarah Kane's *Cleansed* (Trafó – House of Contemporary Arts), Molière's *Tartuffe* (Jókai Theatre of Komárom/Komarno, Slovakia), András Visky's *The Disciples* (Debrecen), Eric Emmanuel Schmitt's *Frédéric* (Budapest Chamber Theatre) and Zoltán Egressy's *Blue, Blue, Blue* (The Ark).

László Bérczes is the author of an obituary on László Hunyadi, an excellent Hungarian actor of Transsylvania, well-known also in Hungary.

Finally three festivals are evoked by our collaborators. András Forgách went to Berlin to see the 38th Theaterreffen, Tamás Koltai was present at this year's Salzburg Festival and Andrea Tompa reviews the highlights of a Moscow event called Golden Mask.

Playtext of the month is *The Disciples* by András Visky, also reviewed in this issue.

HELYREIGAZÍTÁS

Októberi számunk 43. oldalán tévesen jelent meg *A fából faragott királyfi* rendezőjének a neve. A Szegedi Kortárs Balett előadásának koreográfus-rendezője: Juronics Tamás. Az elírásért az érintettek és az olvasók elnézését kérjük.



Szeretnénk Önt is olvasóink táborában üdvözölni, egy viszonylag szűk, ám rangos szellemi kör tagjai között. Szerzőink, akikkel a lap olvasása révén megismerkedhet, a kortárs irodalom, publicisztika és grafika élvonalbeli képviselői.

Pénteken keresse az újságárusoknál, vagy fizessen elő az ÉS-re!

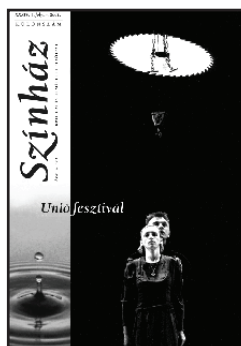
Előfizetési díj egy évre: 7894 Ft, fél évre: 4200 Ft, negyedévre: 2240 Ft

Megrendelem az ÉS-t.....pld.-ban.....időtartamra. Kérem, küldjenek részemre előfizetési csekket.

Név:.....

Cím:.....

A megrendelő szelvényt kitöltve küldje vissza címünkre:
1089 Budapest, Rezső tér 15. Tel.: 303-9211, Fax: 303-9241



2001-ES KÜLÖNSZÁMUNK

KAPHATÓ EGYES

SZÍNHÁZAKBAN ÉS

KÖNYVESBOLTOKBAN,

VALAMINT

A SZERKESZTŐSÉG BEN.